

17 Наурыз
Дүйсенбі,
2026 жыл

uil-gazet@mail.ru
Kokjar_tynysy

Газет 1930

жылдың
қараша айынан
бастап шығады

ОЙЫЛ

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ: 15 НАУРЫЗ - КОНСТИТУЦИЯ КҮНІ БОЛЫП БЕЛГІЛЕНЕДІ

КЕШЕ ЕЛІМІЗДІҢ ПРЕЗИДЕНТІ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВ «ҚАЗМЕДИА» ОРТАЛЫҒЫНДА РЕСПУБЛИКАЛЫҚ РЕФЕРЕНДУМ АЯСЫНДАҒЫ ҮГІТ-НАСИХАТ НАУҚАНЫНА БЕЛСЕНДІ ҚАТЫСҚАН ЖАСТАРМЕН КЕЗДЕСТІ. ПРЕЗИДЕНТ БҰЛ ТАРИХИ КҮН ЕКЕНІН АТАП ӨТІП, ЖАСТАРҒА РИЗАШЫЛЫҒЫН БІЛДІРДІ.

«Шын мәнінде, бұл күн ел өмірінде мәңгі сақталады. Енді 15 наурыз – Конституция күні болып белгіленеді. Бұл – еліміздің басты құжаты. Мен басқа да мемлекеттердің конституцияларымен танысып шықтым. Біздің Конституциямыз ең үздік Ата заңдардың қатарында тұрады деп сеніммен айта аламын», деді Мемлекет басшысы. Сонымен қатар Президент жаңа Конституция, ең алдымен, жастарға арналғанына назар аударды. Ата заңға волонтерлік қызмет, ғылым, инновация және жасанды интеллект сияқты ұғымдар енгізілгеніне тоқталды. «Ауқымды үгіт-насихат на-

уқаны жүргізілді. Алдымызда жұмыс көп. Енді жазда Парламент сайлауы өтеді. Оны бір ел болып атқаруымыз керек. Бұл жастардың парламенті болуы қажет деп ойлаймын», деді Қасым-Жомарт Тоқаев. Кездесуде «Жастар рухы» жастар қанатының төрағасы Ақерке Ескендірова, креативті индустрия өкілі, кәсіпкер Камил Байрамов, белсенді жастар Ержан Хамитов пен Нұрбол Серікбай сөз сөйледі. Жастар бір ай ішінде түрлі форматта 5 мыңға жуық кездесу өткізіп, оған 1,5 миллионнан аса азамат қатысқанын жеткізді. Сондай-ақ елімізде қолға алынған өзгерістердің барлығын қолдайтынын айт-

ты. Айта кетейік, 15 наурызда Қазақстанда жаңа Конституцияны қабылдау мәселесіне арналған республикалық референдум өтті. Елдің барлық өңірінде, сондай-ақ шетелдегі Қазақстан Республикасының дипломатиялық өкілдіктерінде дауыс беру учаскелері ашылды. Қазақстандықтар «конституциялық реформаны қолдай ма, әлде қолдамай ма» деген сұраққа жауап берді. Аумақтық комиссиялардың деректеріне сәйкес, елдің барлық өңірінде референдумға 9 126 850 қазақстандық келіп дауыс берген. Алдын-ала мәлімет бойынша, референ-

думдағы жалпы қатысу деңгейі 73,24% болды. *Р. С. Кеше түстен кейін Орталық референдум комиссиясы республикалық референдумда дауыс берудің алдын-ала нәтижелерін жариялады. Орталық сайлау комиссиясының мәліметінше, 12 миллион 482 мың 613 адам референдумға қатысуға құқылы болған. Олардың ішінде санының 9 миллион 127 мың 192 адам референдум учаскесіне келіп, өз таңдауын жасаған. Референдумға қойылған мәселенің оң шешімін жақтап 7 миллион 954 мың 667 адам немесе 87,15 % азамат дауыс берген.*

АУДАН ӘКІМІ АСҚАР ҚАЙЫРҒАЛИУЛЫ
ҚАЗЫБАЕВТЫҢ АУДАН ХАЛҚЫН ҰЛЫСТЫҢ ҰЛЫ
КҮНІ – НАУРЫЗ МЕРЕКЕСІМЕН ҚҰТТЫҚТАУЫ

Наурыз
құтты болсын!

Ардақты ағайын!
Қымбатты жерлестер!

Ырыс пен ынтымақтың, береке мен бірліктің мерекесі – Ұлыстың ұлы күні – өз Наурыз мейрамы баршаңызға құтты болсын! Бүкіл Шығыс халқына, барша түркі жұртына ортақ Наурыз мейрамы – жаңарған Қазақ елінің кешегісі мен бүгінгісі, ертеңі мен болашағын жалғастыратын басты мереке. Тарихы тереңнен тартқан Ұлыстың ұлы күні – қай кезеңде де еңсесі биік елдіктің, іргесі сәгілмес бірліктің мерекесі болып, ұлттық дәстүрлеріміз бен әдет-ғұрыптарымыз жаңғыртылып, жалпы адамзаттық құндылықтар дәріптелген. Наурыз – ата-бабамыздың даңқын дәріптеген дәстүрлі рәміз. Бүгінгі биік рухымыздың да, өрелі мәдениетіміз бен өнеріміздің де өзегі осында. Олай болса, біз үшін бұл күн – риясыз шаттық пен қуанышқа толы мереке. Наурыз жер бетіндегі тіршілік атаулыны ұйқысынан оятып, жақсылық пен құт берекенің көзін ашып, күн мен түн теңелген күн. Елді бірлікке, ынтымаққа, достыққа ұмтылдырған күн. Наурыз мейрамы – бақыттың бастамасы, жақсылықтың жаршысы! Тарихи тамырын тереңнен тартқан Наурыз мейрамы қай кезде де, қай заманда да еңсесі биік елдіктің, іргесі сәгілмес бірліктің мерекесі болып келген.

«Білімге жүгінгеннің жүгі жеңіл, дәстүрге жүгінгеннің тұзы жеңіл» деген нақыл сөз тегін айтылмаса керек. Халқымыздың тірлігі мен бірлігінің, ырысы мен берекесіне айналған Наурыз мейрамы құтты болсын! Мемлекетіміз өркендеп өсіп, еліміздің әл-ауқаты күн санап артып келе жатыр. Отанымыздағы береке-бірліктің, бейбітшіліктің арқасында тәуелсіз еліміздің экономикасы қарқынды даму үстінде. Күні кеше ғана біз тарихи кезеңді бастан өткердік. Еліміздің жаңа Ата Заңына дауыс бердік. Ал, аудан халқының көптен күткен жаңа көпірдің құрылысы да аяқталу сатысында. Көрісу күні бастау алған «Наурызнама» онкүндігі биыл да аудан халқының берекелі бірлігіне куә қылды.

Қадірлі ойлылықтар!

Ұлтымыздың мерейін есіріп, бар болмысымызды айшықтайтын Ұлыстың ұлы күні – өз Наурыз мейрамы елімізге, әрбір отбасына ауызбіршілік пен қуаныш, құт-береке, бақыт пен молшылық әкелсін!

Ұлыс оң болсын, ақ мол болсын!
Наурыз мейрамы құтты болсын!

Игі тілекпен, аудан әкімі Асқар Қайырғалиұлы Қазыбаев

«НАУРЫЗНАМА» - «КӨРІСУДЕН» БАСТАУ АЛДЫ

ХАЛҚЫМЫЗДЫҢ НАУРЫЗДЫ ТОЙЛАУЫ БІРНЕШЕ КҮНГЕ ҰЛАСҚАН. ОНЫ «НАУРЫЗНАМА» ДЕП АТАҒАН. БҰЛ ТУРАЛЫ ДЕРЕКТЕР ТАРИХИ ШЫҒАРМАЛАРДА ЖИІ КЕЗДЕСЕДІ. СОҒАН ОРАЙ ҰЛТТЫҚ РУХАНИ ҚҰНДЫЛЫҚТАРҒА НЕГІЗДЕЛГЕН 14 – 23 НАУРЫЗ КҮНДЕРІ АРАЛЫҒЫНДАҒЫ ӨР КҮНДІ ҚАЗАҚТЫҢ САЛТ-ДӘСТҮРІМЕН, ҰЛТТЫҚ БОЛМЫСЫН АШЫП КӨРСЕТУГЕ БАҒЫТТАЛҒАН «НАУРЫЗНАМА» ТӘЖЫРЫМДАМАСЫ БЕКІТІЛДІ.

14 наурыз күні таң ата көрші-көлемге көріскен жастар үзілмеген дәстүрдің үлгісі. «Жаңа жасың құтты болсын!», «Бір жасыңмен!», - деп үлкендер бата берсе, көшеде де төс қағыстырып жатқан ағайындар да ақ тілектерін ақтарып жатыр. Ойылда «Наурызнама» тұжырымдамасына сәйкес он күндіктің алғашқы мейрамы «Көрісу күні – Амал мерекесі» аудандық мәдениет үйінің алдында «Көрісу - жүректерді жақындатар күн!» атты мәдени-көпшілік шара-

сынан бастау алды. Мекемелер және көше тұрғындарының ұйымдастыруымен өткен Көрісу күні шарасында Ойыл ауылдық округі әкімі Рүстем Темірұлы жұртшылықты құттықтап, сөз сөйледі. Әлі де ызғары қайтпаған ауа-райын елемеген халық көже ішіп, өртүрлі көріністерді тамашалады. Шара барысында аудан өнерпаздары көріністер көрсетіп, концерттік бағдарламаға ұласты. Шара соңында ұлттық спорттық ойындардан жарыстар ұйымдастырылды.

САЛЫНЫП ЖАТҚАН ЖАҢА КӨПІР СУ ҚӨТЕРІКЕ

УАҚЫТША ТЕХНИКАЛЫҚ ӨТКЕЛ РЕТІНДЕ ПАЙДАЛАНЫЛАДЫ

Өткен аптада Ақтөбе облысы әкімінің орынбасары Асылбек Есенбаев Ойыл ауданына жұмыс сапары барысында ауыл ақсақалдарымен кездесіп, су тасқынынан зардап шеккен көпірдің орнына салынып жатқан жаңа көпірдің құрылысымен танысты. Бүгінгі күні Ойыл ауылының кіреберісіндегі көпірдің негізгі құрылыс жұмыстары аяқталды. Қазіргі уақытта нысан уақытша техникалық өткел ретінде пайдалануға дайын. Жалпы көпірдің ұзындығы 280 метрді құрайды. Құрылыс барысында бұрғылау жұмыстары жүргізіліп, 70 қада қағылған. Оның ішінде 30-дан астамы 26–38 метр тереңдікке орнатылған. Сонымен қатар, көпірдің 8 тіреу аралығына 56 тастама орналастырылған. Алдағы кезеңде тастамалардың үстіне бетон құю және асфальт төсеу жұмыстары жүргізіледі. Толықтай қайта салынған нысандағы қалған құрылыс жұмыстары маусым айында аяқталады деп жоспарланып отыр.

НАУРЫЗ - АДАМ МЕН ТАБИҒАТ БІРЛІГІНІҢ МЕРЕКЕСІ

Қазіргі өлемде көктемгі Наурыз мерекесін ертүрлі елдерде тұратын үш жүз миллионнан астам адам атап өтеді. Наурыз, Наурыз, Наурыз — бұл мерекенің атаулары ертүрлі болғанымен, оның мәні бірнеше мыңжылдықтар бойы өзгерген жоқ; ол — Табиғат пен Адамның бірлігі.

Наурыз — есімдіктер әлемінің жаңаруын білдіретін алғашқы күн. Ол көктемгі күн мен түннің теңелуі күні тойланады және адамзат өркениетінің мәдениетінде ерекше орын алады. Бұл мерекені түсіндіру мен оны мифологиялық тұрғыдан бейнелеу әлем халықтарының ежелгі, ортағасырлық және жаңа дәуір тарихында өз ізін қалдырды.

Ешқандай асырау айтусыз, адамзат өркениетінің мәдениеті Күн жүйесінің осындай құбылыстары — көктемгі және күзгі күн мен түннің теңелуі, жазғы және қысқы күн тоқырауы күндерін — ашу, құрметтеу және мерекеленуден басталады деуге болады. Бұл тарих кем дегенде жеті мың жылға созылады. Мысалы, Византия дәстүрінде жыл санау Иса Мәсіхтің туған жылынан басталған кезде, «дүниенің жаратылуынан бері» деп есептелген 7208-жыл жүріп жатқан еді.

Бұдан төрт-бес мың жыл бұрын адамдар мегалиттік құрылыстар — бірнеше тонна салмақ тартатын үлкен тастардан тұрғызылған гимараттар салған. Олар Күннің тоқырауы немесе күн мен түннің теңелуі сияқты астрономиялық құбылыстардың уақытын анықтау үшін пайдаланылған. Осындай нысандардың бірі Судандағы Нубия шөлінен орналасқан. Ал ең әйгілі археологиялық ескерткіштердің бірі — Англияда орналасқан және б.з.д. үшінші мыңжылдыққа жататын Стоунхендж.

Адамзат тарихын көбіне қалалардың пайда болуынан бастайды. Қалалық қабырғалардың, жазудың, мемлекеттің және заңның қалыптасуы өркениеттің басталуы деп есептеледі. «Өркеніет» (цивилзация) сөзінің өзі латынның civitas — «қала» деген ұғымынан шыққан, ал «мәдениет» сөзі жерді өңдеу, егіншілік мағынасымен байланысты. Бұл ұғымдар отырықшы өлемде қалыптасқандықтан, даму үлгісі ретінде көбіне егіншілік жолын алға қояды.

Алайда адам нағыз адамға қала салған сәтте айналған жоқ. Ол аспанға көз көтеріп, онда белгілі бір тәртіп бар екенін аңғарған кезде ғана адам болды. Мегалиттік құрылыстар, күнге бағдарланған нысандар, көне күнтізбелер — мұның бәрі адамзат санасындағы терең дүниетанымдық серпілістің күесі. Адам тек қоршаған ортаға бейімделетін тіршілік иесі болудан қалды. Ол өз өмірін Ғарышпен байланыстыра бастады, қауым өмірін Әлемнің ырғақтарымен үйлестіруге ұмтылды, кеңістікті аспандық тәртіпке сәйкес ұйымдастыра бастады.

Адам дамуының бірнеше ірі кезеңін шартты түрде бөліп көрсетуге болады:

- Номо sapiens — саналы адам, өзін және қоршаған әлемді таныған адам.
- Номо faber — жасаушы адам, өндіріс құралдарын жасап, материалдық әлемді игере бастаған адам.
- Номо cosmologicus — ғарыштық адам, Әлемнің ырғақтарымен үйлесімде өмір сүретін адам.
- Номо politicus — саяси адам, әлеуметтік тәртіп пен қоғамдық құрылымды қалыптастыратын адам.
- Номо technicus — техникалық адам, табиғатты өзгертіп, оны түрлендіретін адам.

Дәл ғарыштық адамнан біздің өркеніетіміздің Мәдениеті бастау алады. Бұл — аспанның циклдерін түсінген, Жердегі өмірді Күнмен, Аймен, жұлдыздармен байланыстыра білген, киелі құрылыстар тұрғыза бастаған және қоғамдық өмірді ғарыштық ырғақтарға сәйкес ұйымдастырған адам.

Көшпелі және отырықшы мәдениеттер бұл ғарыштық тәжірибені ертүрлі түрде бейнеледі. Отырықшы адам жерге орнығып, аграрлық мәдениетті қалыптастырды. Ал көшпенді кеңістікті игерді: ол маусымдар мен жайылымдардың ырғағына ілесіп көшті, жылқыны қолға үйретті, даланы

өмірдің динамикалық ортасына айналдырды. Бірі өз әлемін егістік төңірегінде, екіншісі көкжиек төңірегінде ұйымдастырды. Бірақ екеуі де табиғатпен терең үйлесім табудың ертүрлі көріністері еді. Қалалардың пайда болуымен бірге адамзат тарихында жаңа бетбұрыс болды. Адам жасанды ортаны құра бастады, тәртіптің орталығын аспаннан әлеуметтік заңдарға қарай ауыстырды. Бұл белгілі бір дәрежеде жоғалту да еді — адамның ғарышпен тікелей байланысының әлсіреуі. Бірақ дәл осы жоғалтудың ғылым да, техника да, мәдениеттің күрделі формалары да пайда болмас еді. Табиғаттан белгілі бір алшақтау оны танудың шартына айналды. Сондықтан тарихты бір бағыттағы үздіксіз прогресс ретінде қарастыруға болмайды. Ол — кернеу мен тепе-теңдік орталықтарының ауысуы арқылы жүретін қозғалыс. Алғашында тәртіптің бастауы ғарышта болды. Кейін тәртіп әлеуметтік және саяси сипат алды. Ал одан кейін — техникалық және рационалдық сипатқа ие болды.

Бүгінде адамзат бұрын-соңды болмаған ұятқа жетті. Ол климатты өзгертуге, экожүйелерді түрлендіруге, тіпті планетаның шегінен шығуға қабілетті. Бірақ осы мүмкіндіктермен бірге әлсіздікті түсіну де келді. Ғаламдық экологиялық мәселелер, экономикалардың өзара тәуелділігі, құрлықтар арасындағы жедел байланыс — мұның бәрі алғаш рет адамдардың тағдырын шын мәнінде ортақ тағдырға айналдырып отыр.

Бәлкім, біз жаңа бір кезеңнің табалдырығында тұрған шығармыз. Бұл — архаикаға қайта оралу емес, керісінше, тұтас әлеммен байланысымызды тереңірек әрі кемел түсінуге бет бұру. Техника адамға үлкен күш берді, бірақ дәл қазір үйлесім мен мөлшер сезімін қайта қалпына келтіру қажеттілігі туындап отыр — өткеннің мифологиясы ретінде емес, болашақты саналы түрде таңдаудың жолы ретінде. Егер алғашқы ғарыштық түйсік тас пен рәсімдер арқылы бейнеленсе, қазіргі заманда ол жауапкершілік арқылы көрініс табуы мүмкін.

Адамзат бүгінде өз тағдырының ортақтығын түсінудің табалдырығында тұр — мемлекеттер мен экономикалардың жай ғана жиынтығы ретінде емес, бір аспан астында ортақ үйде өмір сүретін біртұтас қауымдастық ретінде. Сондықтан да ғарыштық ырғақтармен байланысты мерекелер адамзаттың мәдени жадында ерекше маңызын сақтап қалды. Сол мерекелердің бірі — Наурыз.

Наурыз — Жер бетіндегі ең көне жаңа жылдық мерекелердің бірі. Күнделікті тұрмыс пен қарапайым халықтық түсінік деңгейінде ол Күнді қастерлеу мерекесі ретінде сақталып қалды. Бір қызығы, көгілдір фонда 32 шапағы бар Күн Қазақстан Республикасының мемлекеттік туында бейнеленген. Көгілдір түс Қазақстанның бейбіт аспанын білдірсе, Күн — тыныштық пен молшылықтың белгісі.

Бәлкім, дәл аспан мен Күн адамзаттың алғашқы табыну нысандарына айналған болар. Қазақстандағы Тамғалы петроглифтері ішінде 2004 жылы ЮНЕСКО-ның Дүниежүзілік мұралар тізіміне енгізілген жартастағы суреттер арасында күн басты құдайлық антропоморфтық бейнелер жиі кездеседі; сондай-ақ күн бейнесін білдіретін солярлық таңбалар да өте көп. Тамғалының археологиялық ландшафтында ерекше орын алатын нысандардың бірі — ашық аспан астындағы «Күн ғибадатханасы». Мұнда күн басты құдайлар мен түрлі ғұрыптық көріністер бейнеленген «құрбандық орны» бар. Ғалымдардың бағалауынша, бұл петроглифтер жартаста екі мың жылдан астам уақыт бойы — біздің дәуірімізге дейінгі XIV ғасырдан бастап, біздің дәуіріміздің XI–XIII ғасырларына дейін салынған. Наурыз — Ғаламның бірлігі ретінде Адамзаттың ежелгі дәуірдегі өкілі ойымен Ғаламды, Табиғаттың ұшлығын, Өмірдің барлық көріністеріндегі үйлесімділікті қамтуға ұмтылған кезде, ол Космосты бір нысанға — Құдайға — айналдырып, Жердегі барлық бақыт пен қайғыны сонымен байланыстырды. Дін қасиетті әрі ұлы кітаптар түрінде этикалық заңдардың жүйе-

есін қалыптастырды. Бұл кітаптар адамды тәрбиелеудің, жеке адамның қоғамдық мінез-құлқын реттеудің қуатты құралдары болып қызмет етті және әлі де солай қызмет етіп келеді. Жұмақ және игі істердің тізімі. Тозақ және жаман істердің тізімі. Күннен мойындау, тазару және жаңа, қасиетті әрі таза өмір бастау мүмкіндігі.

Ақиқатты Құдайдың тұлғаланған мәнін түсінуге жақындады. Ал кейінгі бүкіл тарихи даму барысында осы ақиқаттың жеке-жеке қырларын біртіндеп ашып, сынақ пен қателік жолымен адамзат идеалдық үйлесімге жету-ге ұмтылып келеді. Алайда бұл жолға адамның мифологизацияланған санасы жиі кедергі келтіреді.

Адам мен Табиғаттың бірлігіне арналған бұл мереке адамзат өркениетінің тарихи дамуының мәні Жеке адам, Қоғам және Табиғат арасындағы жалпы үйлесімге қол жеткізу екенін түсінуге мүмкіндік береді. Шынында да, Қазақстанда дәл осылай аталатын Наурыз мерекесінің уақыты табиғи құбылысқа — көктемгі күн мен түннің теңелуіне негізделген. Яғни бұл — жылдың табиғи басталуы. Бұл — адам мен табиғаттың бірлігін білдіретін мереке. Сонымен бірге бұл — бүкіл Жер шарындағы адамдардың табиғатпен бірлігіне негізделген адамның өз әлсіздігін сезінуіне байланысты Құдай ұғымына дейін тарылып, дәл осындай дәлрде әлемдік мәдениеттің дамуына ықпал етті. Шын мәнінде, Тәңір ұғымы Құдай түсінігінен өткендейде кең, терең және ауқымды. Тәңір — бұл Аспан, Күн, Ғалам, Әлемдік Тәртіп, Космостың үнсіздігі, Мәңгілік және Шексіздік.

Наурыз — қазіргі дәстүрлі діннің шеңберінен шығуы тиіс жалғыз мерекелердің бірі. Бұл күні адам Ақылдың кеңістігіне шығуы керек, бар болмысты — материалдық та, рухани да әлемді — оймен қамти алуы тиіс. Өз санасына туған жерін де, үлкен Отанын да, құрлықтарды да, Жерді де, Ғаламды да сыйдырып, олардың барлық байланыстары мен тоғыстарын жүрегімен түсініп, сезіне білуі қажет. Сонда ғана адам биіктей алады — дін шеңберінен асып, жоғары жалпылау деңгейіне, Космос деңгейіне көтеріледі де, сол биіктен күнделікті өмірге қайта қарап, оны тереңірек түсіне алады.

Адам Жер мен Адамзаттың даму тарихына ретроспективті көзқарасын қарап, сол тарихи тәжірибені болашаққа бағыттап, оны өзінің рухани өзегіне айналдыруы тиіс. Негізгі ой — Ғаламның, Адамның және Табиғаттың бірлігі екенін түсіну болуы керек. Сонымен бірге бір маңызды қауым түсінуді жүзіне айтқан сәтте, ол белгілі бір дәрежеде жалғандыққа айналуы мүмкін. Өйткені ойды түсіну үшін оны материалды және нақты сезілетін, бір нәрселермен салыстыруға болатын формаға келтіру қажет. Ал бұл оның бастапқы мәнін бұрмалауы, тіпті қате түсіндірілуіне әкелуі ықтимал.

Әлемдік діндердің тарихында да дәл осындай құбылыс байқалмай ма?

Мұның алдын алу үшін адам осы Идеяға, осы Рухқа өз ойымен өзі жетуі керек. Әлем жаратылысының осы Ұлы құпиясын елестетіп көру үшін өз санасын, білімін — өз ішінде де, өзінен тыс та — кеңейтуі қажет. Сыртқы дүниенен тұтасып, өзін Әлеммен біртұтас ретінде сезінуі тиіс. Өзінің санасы арқылы Ғаламды танып, оның тұтастығын, бірлігін сезінуі керек. Сонда адам өзін Ғаламның орталығы ретінде сезіне алады: бүкіл Әлемді өз бойына сыйдырып, онымен — Әлеммен (Құдаймен) — бір бола алады.

Адам барлық құдайлардың табиғаты бір екенін түсінуі керек: Құдай — бұл бейнеленген Космос, әрі сонымен бірге адамның өзі қасиеттендірген болмысы. Дәл адамның рухани және интеллектуалдық санасы арқылы Ғалам өзін-өзі таниды. Бәлкім, адамзат біртіндеп дәл осы түсінікке жақындап келе жатқан шығар: Жердің, Табиғаттың және бүкіл Ғаламның тағдырымен өзінің тағдырының бір екенін ұғынуға.

Наурыз — жылдың табиғи басталуы Шығыста пайда болған құдай-адам туралы түсінік жаңа білімдердің ашылуына қарай жаңа мазмұнды толығып отырды және қайтадан өзінің бастапқы түпнегізіне оралып, адамның, оның миының мүмкіндіктері туралы білімнің толық еместігін түсінуге, сол арқылы адам санасының шекарасын кеңейтуге ұмтылды.

Тарихи жағдайлардың қалыптасуына байланысты әлемді терең

әрі жүйелі тану үдерісі Шығыста басталып, кейін Батыста жалғасын тапты. Адамзат көне дәуірлердің өзінде медитация мен интуиция деңгейінде әлемнің үйлесімін, қоғам құрылымының мәнін түсінуге жақындады. Ал кейінгі бүкіл тарихи даму барысында осы ақиқаттың жеке-жеке қырларын біртіндеп ашып, сынақ пен қателік жолымен адамзат идеалдық үйлесімге жету-ге ұмтылып келеді. Алайда бұл жолға адамның мифологизацияланған санасы жиі кедергі келтіреді.

Адам мен Табиғаттың бірлігіне арналған бұл мереке адамзат өркениетінің тарихи дамуының мәні Жеке адам, Қоғам және Табиғат арасындағы жалпы үйлесімге қол жеткізу екенін түсінуге мүмкіндік береді. Шынында да, Қазақстанда дәл осылай аталатын Наурыз мерекесінің уақыты табиғи құбылысқа — көктемгі күн мен түннің теңелуіне негізделген. Яғни бұл — жылдың табиғи басталуы. Бұл — адам мен табиғаттың бірлігін білдіретін мереке. Сонымен бірге бұл — бүкіл Жер шарындағы адамдардың табиғатпен бірлігіне негізделген адамның өз әлсіздігін сезінуіне байланысты Құдай ұғымына дейін тарылып, дәл осындай дәлрде әлемдік мәдениеттің дамуына ықпал етті. Шын мәнінде, Тәңір ұғымы Құдай түсінігінен өткендейде кең, терең және ауқымды. Тәңір — бұл Аспан, Күн, Ғалам, Әлемдік Тәртіп, Космостың үнсіздігі, Мәңгілік және Шексіздік.

Наурыз — қазіргі дәстүрлі діннің шеңберінен шығуы тиіс жалғыз мерекелердің бірі. Бұл күні адам Ақылдың кеңістігіне шығуы керек, бар болмысты — материалдық та, рухани да әлемді — оймен қамти алуы тиіс. Өз санасына туған жерін де, үлкен Отанын да, құрлықтарды да, Жерді де, Ғаламды да сыйдырып, олардың барлық байланыстары мен тоғыстарын жүрегімен түсініп, сезіне білуі қажет. Сонда ғана адам биіктей алады — дін шеңберінен асып, жоғары жалпылау деңгейіне, Космос деңгейіне көтеріледі де, сол биіктен күнделікті өмірге қайта қарап, оны тереңірек түсіне алады.

Адам Жер мен Адамзаттың даму тарихына ретроспективті көзқарасын қарап, сол тарихи тәжірибені болашаққа бағыттап, оны өзінің рухани өзегіне айналдыруы тиіс. Негізгі ой — Ғаламның, Адамның және Табиғаттың бірлігі екенін түсіну болуы керек. Сонымен бірге бір маңызды қауым түсінуді жүзіне айтқан сәтте, ол белгілі бір дәрежеде жалғандыққа айналуы мүмкін. Өйткені ойды түсіну үшін оны материалды және нақты сезілетін, бір нәрселермен салыстыруға болатын формаға келтіру қажет. Ал бұл оның бастапқы мәнін бұрмалауы, тіпті қате түсіндірілуіне әкелуі ықтимал.

Әлемдік діндердің тарихында да дәл осындай құбылыс байқалмай ма? Мұның алдын алу үшін адам осы Идеяға, осы Рухқа өз ойымен өзі жетуі керек. Әлем жаратылысының осы Ұлы құпиясын елестетіп көру үшін өз санасын, білімін — өз ішінде де, өзінен тыс та — кеңейтуі қажет. Сыртқы дүниенен тұтасып, өзін Әлеммен біртұтас ретінде сезінуі тиіс. Өзінің санасы арқылы Ғаламды танып, оның тұтастығын, бірлігін сезінуі керек. Сонда адам өзін Ғаламның орталығы ретінде сезіне алады: бүкіл Әлемді өз бойына сыйдырып, онымен — Әлеммен (Құдаймен) — бір бола алады.

Адам барлық құдайлардың табиғаты бір екенін түсінуі керек: Құдай — бұл бейнеленген Космос, әрі сонымен бірге адамның өзі қасиеттендірген болмысы. Дәл адамның рухани және интеллектуалдық санасы арқылы Ғалам өзін-өзі таниды. Бәлкім, адамзат біртіндеп дәл осы түсінікке жақындап келе жатқан шығар: Жердің, Табиғаттың және бүкіл Ғаламның тағдырымен өзінің тағдырының бір екенін ұғынуға.

Наурыз — жылдың табиғи басталуы Шығыста пайда болған құдай-адам туралы түсінік жаңа білімдердің ашылуына қарай жаңа мазмұнды толығып отырды және қайтадан өзінің бастапқы түпнегізіне оралып, адамның, оның миының мүмкіндіктері туралы білімнің толық еместігін түсінуге, сол арқылы адам санасының шекарасын кеңейтуге ұмтылды. Тарихи жағдайлардың қалыптасуына байланысты әлемді терең

дәстүрлері мен салт-жоралғылары Шығыс пен Батыс өркениеттерінің мәдениеті мен көне әдет-ғұрыптарын бейнелейді және адамзаттық құндылықтардың өзара алмасуы аясында кеңінен таралған. Наурызды атап өту — табиғатпен үйлесімді өмір сүруді дәріптеу, жасампаз еңбек пен табиғаттың жаңару циклі арасындағы ажырамас байланысты түсіну, сондай-ақ өмірдің табиғи басталуына қамқорлықпен әрі құрметпен қарауды білдіреді.

БҰҰ Бас Ассамблеясы қарар мәтініне сәйкес:

- 21 наурызды Халықаралық Наурыз күні ретінде таниды;
- Наурызды атап өтілетін мемлекеттердің осы мерекеге қатысты мәдениет пен дәстүрлерді сақтау және дамыту жөніндегі күш-жігерін құлтайды;
- мемлекеттерді Наурыз туралы хабардарлық деңгейін арттыруға және қажет болған жағдайда жыл сайын осы мерекеге арналған іс-шаралар ұйымдастыруға ын-таландырады;
- Наурызды атап өтілетін мемлекеттерді халықаралық қоғамдастықта Наурыз мұрасы туралы білімді тарату мақсатында оның шығу тарихы мен дәстүрлерін зерттеуге шақырады;
- мүдделі мемлекеттерге және Біріккен Ұлттар Ұйымына, әсіресе оның мамандандырылған мекемелеріне, ең алдымен ЮНЕСКО-ға, сондай-ақ халықаралық және өңірлік ұйымдарға Наурыз мерекесін атап өтетін мемлекеттер ұйымдастыратын іс-шараларға қатысуды ұсынады.

2011 жылдан бастап Наурызды халықаралық деңгейде, өңіріміздің мемлекет басшыларының қатысуымен атап өту шаралары өтті. Олар Иран астанасында (2011 ж.), Тәжікстан астанасында (2012 ж.) және Түрікменстан астанасында (2013 ж.) ұйымдастырылды. Кейінгі жылдары ертүрлі мемлекеттердің астаналарында және халықаралық ұйымдардың штаб-пәтерлерінде халықаралық мәдени-дипломатиялық іс-шаралар өткізілді.

2024 жылы Біріккен Ұлттар Ұйымының штаб-пәтерінде елшілер мен халықаралық ұйымдардың өкілдері қатысқан ірі дипломатиялық қабылдау және мәдени бағдарлама ұйымдастырылды.

2011 жылдан бастап Наурызды халықаралық деңгейде, өңіріміздің мемлекет басшыларының қатысуымен атап өту шаралары өтті. Олар Иран астанасында (2011 ж.), Тәжікстан астанасында (2012 ж.) және Түрікменстан астанасында (2013 ж.) ұйымдастырылды. Кейінгі жылдары ертүрлі мемлекеттердің астаналарында және халықаралық ұйымдардың штаб-пәтерлерінде халықаралық мәдени-дипломатиялық іс-шаралар өткізілді.

Осылайша, табиғаттың циклдік өзгерістерін бақылаудан бастау алған ежелгі мереке XXI ғасырда жаңа мағынаға ие болды — ол ұлан-ғайыр Еуразия кеңістігіндегі халықтардың мәдени диалогы мен бейбіт қатар өмір сүруінің символына айналды.

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ НАУРЫЗ

Наурыз мейрамы Қазақстанда шын мәнінде бүкілхалықтық мереке болып табылады. Бұған оның көне атауды да дәлел — «Ұлыстың Ұлы күні».

Наурыздың басқа, бәлкім, терең тарихи қойнауынан қайта оралып, қысқа уақыттың ішінде халықтың ең сүйікті мерекесіне айналған басқа мейрам жоқ шығар. Оған еліміздің барлық азаматтары — ұлтына, жасына қарамастан — шын жүректен қуанады. Бұл, ең алдымен, Наурыздың өзінде саяси, идеологиялық, діни, нәсілдік немесе ұлттық бөлушілік сипаттардың болмауымен байланысты. Ал мұның қазіргі заманда маңызы ерекше, өйткені дәл осындай факторлар адамзатты бөліп, адамдар, мемлекеттер мен өркениеттер арасында көптеген кедергілер туғызады. Белгілі болғандай, Наурыз мейрамы 1926 жылы кеңестік билік тарапынан тоқтатылған болатын. Ұлттық сананың жаңғыруы мен тарихи тамырды, мәдени бірегейлікті іздеу кезеңінде ол 1988 жылы қайта жанданды. 1991 жылғы 15 наурызда Қазақ КСР Президентінің «Халықтық көктем мерекесі – "Наурыз мейрамы" туралы» Жарлығы шыққаннан кейін бұл мереке ресми түрде мемлекеттік мәртебеге ие болды. 2009 жылдан бастап Наурыз үш күн бойы — 21–23 наурыз аралығында атап өтіледі.

Наурыз мерекесі кезінде ұйымдастырылатын көпшілік шаралар бүкіл ел бойынша қазақтың дәстүрлі тойының ерекше атмосферасын қалыптастырады. Өн мен күйге, ұлттық дәстүрлерге толы бұл мереке адамдарға көктемгі қуаныш сыйлап, бейбітшілік пен бүкіл халықтың бірлігін сезіндіреді.

Бұған қоса, бұл мерекенің тез жаңғыруына оның ата-бабала-

рымыз арасында ғана емес, бізге жақын көптеген халықтар арасында да кең тарағаны және оның әмбебап сипаты ықпал етті. Яғни, Наурызды Қазақстанды мекеңдейтін барлық этностар мен конфессия өкілдерінің бірге атап өтуіне мүмкіндік бар.

Наурыз өр елде ұлттық ерекшеліктеріне байланысты ертүрлі түрде тойланғанымен, бұл мерекелердің барлығына ортақ бір белгі бар. Ол — жеті түрлі құрамнан тұратын ерекше тағамды әзірлеу дәстүрі. Қазақтарда бұл тағам «Наурыз көже» деп аталады.

Әр шаңырақта осы салттық тағамды дайындаудың өзіне тән рецепті болған. Дәмі жағынан Наурыз көже — өте ерекше әрі тамаша тағам. Оны көбінесе кешкісін алдын ала дайындап қояды, сонда түн бойы тұрып, дәмі кіріп, қоплана түседі. Оның құрамына Шығыс дәстүрі бойынша жеті түрлі тағам кіреді: су, тұз, қышқыл сүт өнімдері, түрлі дәмді дақылдар және ет (қазы да қосуға болады). Пісірілген ет немесе қазы ұсақтап туралып, Наурыз көжеге салынады.

Наурыз күндері қоңақтарға ең таңдаулы ет тағамдары да ұсынылған: қазы, шұжық, пісірілген ет. Мұндай дастарқан жайу адамдар арасында ізгі қарым-қатынас орнатудың белгісі, кеңпейілділік пен қоңақжайлылықтың көрінісі деп есептелген. Осы дәмнен ауыз тиген адамдар жыл бойы да осындай молшылық пен береке болады деп үміттенген. Ежелгідей, мереке қарсаңында адамдар бұрынғы қарыздарын қайтарып, аяқталмаған істерін бітіруге тырысқан. Үйдің ішін, ауласын, тіпті үй алдындағы көшені де мұнтаздай етіп тазарту дәстүрге айналған.

Өрине, бүгінгі Наурыз мейрамының сипаты бұрынғыдан өдеуір өзгерген.

Қазіргі кезде ол тек сахналық көріністермен, әсем безендірілген киіз үйлермен және дәмді дайындалған Наурыз көжемен ғана шектелмейді. Сонымен қатар қайырымдылық шаралары өткізіледі, халықтық спорт ойындары ұйымдастырылады, ағаш отырғызылып, саябақтар мен демалыс орындары, көшелер мен алаңдар тазаланады. Бүгінде Наурыз мейрамы көктемнің, еңбектің және бірліктің жалпы халықтық мерекесіне айналды.

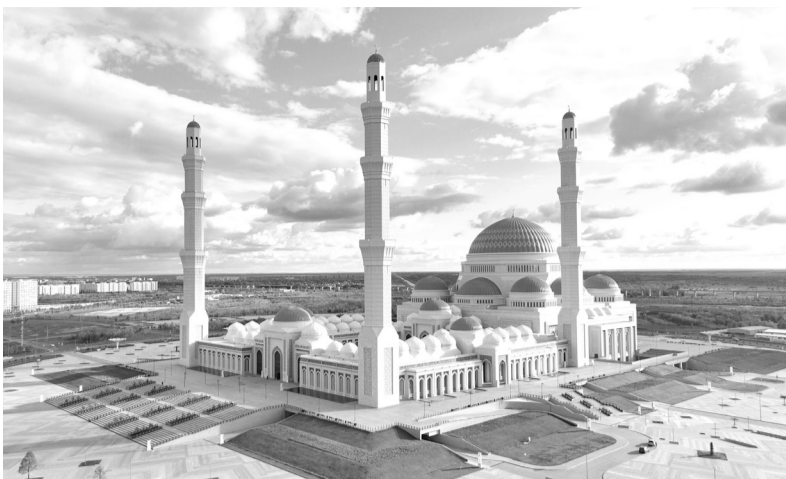
Бұл мереке Қазақстандағы барлық халықтарға бірдей қымбат. Балаларға арналған карнавалдар, ақынның айтыстары, ұлттық киімдердің көрсетілімі, түрлі халықтардың салт-дәстүрлері мен ұлттық тағамдарының таныстырылымы, фольклорлық ансамбльдердің өнері, спорттық жарыстар мен ұлттық ойындар — бәрі де Наурыз күндерінің ажырамас бөлігі.

Бүгінгі Наурыздың басты ерекшелігі — оның баршаға ортақ мереке болуы. Сондықтан ол еділ түрде интернационалдық мереке деп аталады. Наурыз күні қалалар мен ауылдардың безендірілген алаңдарында тұтас мерекелік қалашықтар пайда болады. Онда киіз үйлердің жанында орыс избасы мен украин хатасы қатар тұрады. Ал қыз-келіншектер барлық келген қоңақтарды ауызда еритін бауырсақтармен қуана қарсы алады. Көңілді театрландырылған қойылымдарға қазақтар мен орыстар, немістер мен украиндар, татарлар мен ингуштер — барлығы да белсенді қатысып, көпұлтты Қазақстан халықтарының салт-дәстүрлері мен рәсімдерін көрсетеді.

Сондықтан бүгінгі күні Наурыз тек көне мереке ретінде ғана емес, адамзат тарихының терең мағынасын білдіретін символ ретінде де қабылданады. Онда табиғаттың ғарыштық ырғағы, ежелгі мәдениеттердің рухани тәжірибесі және халықтардың бейбітшілік пен өзара түсіністікке деген заманауи ұмтылысы тоғысады.

Көктемгі күн мен түннің теңелуі адамға қарапайым әрі ұлы заңды еске салады: Жердегі өмір табиғаттың үйлесімі мен адамның оған деген жауапкершілігінің арқасында ғана жалғасады. Ғаламдық сын-қатерлер дәуірінде бұл ежелгі дәстүр жаңа мәнге ие болуға. Наурыз мәдениеттердің әртүрлілігін бөлінудің емес, ортақ адамзаттық мұраның байлығы ретінде көруге үйретеді. Мүмкін, дәл осындай мерекелер адамдарға өздерін бір аспан астындағы ортақ үлкен өлемнің — адамзаттың үйінің — бір бөлігі ретінде сезінуге көмектесетін шығар.

ИСЛАМДАҒЫ ЖАМАҒАТ ТҮСІНІГІ ЖӘНЕ ДЕСТРУКТИВТІ ДІН АҒЫМДАРҒА ҚАРСЫ ТҰРУДАҒЫ ОРНЫ

Жаратқан Алла Тағалаға сансыз мадақ, ардақты Пайғамбарымыз Мұхаммед Мұстафаға көптеген салауат пен сәлем жолдаймыз. Қоғамда бейбіт, тыныш өмір мен тәртіп сақтауға шақыратын дін - Ислам. Қасиетті Құран Кәрімде: «Уа, иман келтіргендер! Аллаға және Оның Елшісіне бас иіп бағыныңдар! Сондай - ақ бір - бірлеріңмен жанжалдаспаңдар! (Олай істер болсаңдар) үрейге түсіп, күш - қуаттарың азаяды. Сонымен қатар сабыр етіңдер! (Өйткені) Алла сабырлы жандармен бірге болады», - деген («Әнфәл» сүресі 46-аят). Өзара ынтымақ пен татулыққа, сүйіспеншілік пен қолғабыс көрсетуге шақырып, бөлінушілік пен дұшпандықтан сақтандыратын Ислам діні. Құран мен Пайғамбарымыздың (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) хадистері мұның айқын дәлелі. Мәселен, Алла Тағала Құран Кәрімде бізді бірлікпен ынтымаққа шақыра отырып, былай дейді: «Барлықтарың Алланың жібіне (дініне) жармасыңдар, сондай - ақ өзара бөлінбейдер» («Әли Имран» сүресі, 103-аят). Ал сүйікті пайғамбарымыз Мұхаммед (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын): «Мүміндер кірпіштерден қаланған бір ғимарат іспеттес», - дей отырып біздер үшін бірлікпен ынтымақтың қаншалықты маңызды екендігін білдірген. Сондықтан, Қазақ елінің бірлігі - мемлекетіміздің кілті. Қазақ халқында бірлік пен береке жайлы, «Іргесі берік елді жау алмас, аузы бір елді дау алмас», «Бірлігі бекем елдің берекесі мол болмақ», - деген т. б. көптеген даналық сөздер мен мақал-мәтелдері бар. Мұсылмандар ешқашан бауырмалдық сезімдерін жоғалтпай, бөлінушілікке жол бермеулері қажет. Пайғамбарымыз (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) хадисінде: «Сендерге бірлік пен ынтымақта болуды, бөлінуден сақтануды насихат етемін. Өйткені шайтан жалғыз кісімен бірге, ал екі кісіден аулақ болады. Жаннаттың дәл ортасында болуды қалаған жан мұсылмандардан айырылмасын», - деген. Алла Тағала адамзат баласын «Бөлінбейдер», деп бауырмал болуға бұйырған. Пайғамбарымыз Мұхаммед (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) бүлік шығармауды үгіттеуінде үлкен мән бар. Ауызбірлік пен түсінікті, қарапайым сыйластық үстемдік құрған жерлерге қашанда нәтижелі істердің үйір болатыны белгілі. Біздің елімізде қалыптасқан ұлттар тұтастығы мен халықтар достығының арқасында бүгінде мемлекетіміз өркендеп, ілгері басып келеді. Күллі адамзатқа ортақ құндылықтардың бір - діні. Дін рухани байлық пен ізгіліктің, татулықтың, сабырлықтың, төзімділіктің, барша жақсылық атаулының бастау жолы. Деструктивті ағымдарға

қарсы тұру жолдары Бірінші: дұрыс діни білім алу Құран мен сүннетті түсінуде орта жолды ұстанған ғұламалардың еңбектеріне жүгіну керек. Деструктивті және радикалды ағымдардың таралуының басты себебі - нақты, жүйелі діни білімнің жоқтығы. Көптеген адамдар шала түсінікке сүйеніп, интернеттен немесе бейресми көздерден алынған мәліметтерге сеніп қалып жатады. Ал шарифат ілімі - әркімнің өз бетінше талдай салатын қарапайым ғылым емес, ол - терең тәлімге негізделген жүйелі білім. Алла Тағала Құранда былай дейді: «Егер білмесеңдер, шынайы білім иелерінен сұраңдар» («Нахл» сүресі, 43-аят). Бұл аят бізге ілім алу үшін сенімді, білікті ғұламаларға жүгінуді бұйырады. Пайғамбарымыз (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) да: «Алла Тағала кімге жақсылық қаласа, дінді терең білуді нәсіп етеді» (имам Бұхари). Демек, дұрыс діни білім - адамның жүрегі тазартатын, ойын түзей алатын және деструктивті идеялардан сақтайтын рухани қалқан. Қазақ халқы да діни білімге ерекше мән берген. «Білекті бірді жығады, білімді мыңды жығады» - деп, бабаларымыз ілімнің қуатын жоғары қойған. Сондай-ақ, «Білім - нұр, надандық - зұлмат» деген сөз исламмен үндес келеді. Сондықтан әрбір мұсылман өз отбасында, балалары мен жастардың арасында дұрыс діни түсінікті қалыптастыруға күш салуы қажет. Білімсіздік - адасушылықтың бастауы, ал ілім - тура жолдың шамшырағы. Дұрыс діни білім алу - деструктивті ағымдардың уына қарсы ең мықты ем. Білімі бар мұсылман - ешқашан жалған пәтуаға ермейді, қоғамның тыныштығын бұзбайды, керісінше, елдің бірлігі мен иманның беріктігі үшін қызмет етеді. Екінші: деструктивті діни бағытқа беріктік Қазақстан мұсылмандары ұстанатын Ханафи мазһабы мен Матуриди сенім мектебі - теңгерімді, бейбіт бағыт. Ислам - әлемдік өркениетке бағыт беруші, адамзатқа бейбіт өмір мен әділеттілік сыйлаған кемел дін. Дегенмен, дінің шынайы мәнін дұрыс түсінбеу, оны әркім өз ойынша жорып алу - қоғамға үлкен қауіп төндіреді. Сондықтан мұсылман үшін деструктивті діни бағытқа беріктік - иманды, қоғамды және мемлекетті тұрақтылықта ұстайтын ең маңызды қағидалардың бірі. Біздің халқымыз ғасырлар бойы Ханафи мазһабын және Имам Матуриди ақидасын ұстанып келеді. Бұл бағыт - ақыл мен нақылды (аят пен хадисті) үйлестіріп, дінді қоғамның өмірімен сабақтастырған теңгерімді мектеп. Осы екі негіз - қазақ халқының діни дүниетанымының іргетасы болып келеді. Сондықтан деструктивті ағымдарға қарсы тұру маңызды. Мұндай ағымдарға қарсы ең қуатты қорған - ислам түсінігіне беріктік. Деструктивті діни бағыт - үмметтің бірлігі мен елдің тыныштығын сақтайтын жол. Оны ұстанған мұсылман - елін сүйеді, иманын сақтайды, өз ортасына үлгі болады. Үшінші: жамағаттан ажырамау Әр мұсылман қоғамнан, мешіттен, иманнан алыстамауы тиіс. Ислам дінінде жамағат ұғымы ең маңызды рухани және әлеуметтік құндылықтардың бірі. Себебі, жамағат - иманның қорғаны, қоғамның бірлігінің кепілі. Ал жамағаттан ажырау - әлсіздік пен адасушылықтың бастауы. Алла Елшісі (оған Алланың салауаты мен сәлемі болсын) хадисінде: «Кім жамағаттан бір қарыс ажырасса, ол өзінің мойнындағы Исламның жамылғысын шешкенмен тең», - деген (имам Бұхари). Бұл хадис - жамағаттың Исламдағы орнын айқындап беретін аса маңызды ескерту. Жамағат - тек мешіттегі намазда жиналған адамдар ғана емес, ол - ортақ сенім мен мақсатқа ұмтылған мұсылман қауым. Жамағатпен бірге болудың пайдасы адамдар арасында бауырластықты сезімін арттырып, өзге қол ұшын беріп, әрдайым қоғам үшін пайдалы іспен айналысуда. Қазақ халқы да жамағат ұғымына ерекше мән берген. «Бірлік бар жерде тірлік бар», «Жалғыздың үні шықпас, жарядың шаңы шықпас» деген мақалдар, жамағаттың мәнін терең түсінуден туған даналық сөздер. Біздің ата-бабаларымыз әр істі ақылдасып, елдің игілігі үшін бірлесіп шешкен. Бұл - жамағат рухының ұлттық сипаттағы көрінісі. Жамағаттан ажырамау - иманды сақтау, қоғамды қорғау және елдің бірлігін нығайту деген сөз. Әрбір мұсылман өз мешітіне, өз жамағатына, өз имамына берік болуы керек. Өйткені бірлік бар жерде береке, ынтымақ бар жерде Алланың мейірімі орнайды. Қорыта айтқанда ислам - бейбітшілік пен бірліктің діні. Бұл дін адамдарды жікке бөліп, алауыздыққа емес, керісінше, жамағат болуға, ынтымақ пен татулықта өмір сүруге шақырады. Ал жамағаттан ажырау - иман мен тұрақтылықтан алыстаудың, ал деструктивті ағымдарға еріп кету қоғамның тыныштығын бұзудың жолы. Деструктивті діни ағымдардың тамыры - жамағаттан оқшаулану. Сондықтан оларға қарсы тұрудың ең тиімді жолы - дұрыс діни білім алу, деструктивті діни бағытқа беріктік тануы, және жамағаттан ажырамау. Осындай ұстанымдар арқылы ғана біз ел ішіндегі бірлікті сақтап, рухани қауіпсіздігімізді нығайта аламыз. Қазақ халқы ежелден ынтымақ пен бауырмалдықты қасиет тұтқан. Бұл - біздің ұлт ретінде де, мұсылман үмметі ретінде де өмір сүруіміздің кепілі. Алла Тағала баршаңызды иманды, ілімді, бірлікті сүйетін, жамағатпен бірге болатын құлдарының қатарына қоссын! Елімізде бейбітшілік пен татулық орнап, дініміздің нұры мәңгі жарқырай берсін!

Бақжарық қажы ҚЫЗЫРҰЛЫ, Ойыл аудандық мешітінің бас имамы.

ҰЙЫМДАР АТЫНАН АЗАМАТТАРДЫҢ ТІРКЕЛУІН РАСТАУ ЖЕҢІЛДЕДІ

«ҰЛТТЫҚ АҚПАРАТТЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР» АҚ ҰЙЫМДАР ҮШІН ҚОЛ ҚОЮ ӨКІЛЕТТІГІН БЕРУ МҮМКІНДІГІН КЕҢЕЙТТІ. ЕНДІ БАЛАНСЫНДА ТҰРҒЫН ҮЙ ҚОРЫ БАР ЗАҢДЫ ТҰЛҒАНЫҢ БІРІНШІ БАСШЫСЫ ТҰРҒЫЛЫҚТЫ ЖЕРІ БОЙЫНША ТІРКЕУГЕ БЕРІЛГЕН ӨТІНІМДЕРДІ РАСТАУ ӨКІЛЕТТІГІН УӘКІЛЕТТІ ҚЫЗМЕТКЕРГЕ БЕРЕ АЛАДЫ.

Бұл шешім әсіресе баланссыз да жатақханалар немесе қызметтік тұрғын үйлер бар ұйымдар үшін өзекті. Атап айтқанда, студенттерді тіркеуге қатысты өтінімдер көп түсетін жоғары оқу орындары, академиялар және мемлекеттік мекемелер үшін тиімді. Бұған дейін ұйым иесі тарапынан растауды талап ететін мемлекеттік қызметтерге өтінімдерге тек бірінші басшы ғана қол қоя алатын (бұл жағдайда ректорлар), сондықтан процесс жиі созылып кететін. Енді жаңарту арқылы бұл өкілеттік қызметкерге беріліп, азаматтардың өтінімдерін қарау үдерісі жеделдейді. «Біз жаңа цифрлық сервистерді іске қосудан қатар, пайдаланушылардың кері байланысы негізінде қолданыстағы мемлекеттік қызметтерді де

тұрақты түрде жетілдіріп отырамыз. Бұл функционал еліміздегі жоғары оқу орындарының бірі - Назарбаев Университетінің өтінімі негізінде жүзеге асырылды. Университет өкілдері студенттерді жатақханаға тіркеу өтінімдерін жылдам өңдеу үшін қол қою өкілеттігін уәкілетті қызметкерге беру қажеттігін атап өткен болатын. Осы ұсынысты ескере отырып, студенттерді және өзге де азаматтарды тіркеу процесін жеделдетуге мүмкіндік беретін тиісті механизм енгізілді», - деді «Ұлттық ақпараттық технологиялар» АҚ Басқарма төрағасы Даулет Бекманов. «Тұрғылықты жері бойынша тіркеу» мемлекеттік қызметін пайдалану үшін қызметкер «Қол қою құқығы бар қызметкер» мәртебесімен ЭЦҚ алуы

қажет. Өкілетті расталғаннан кейін ол заңды тұлға атынан тұрғылықты жері бойынша тіркеу берілген өтінімдерді өз бетінше растай алады. eGov.kz порталындағы «Жеке кабинетте» өтінімдер бойынша хабарламалар әрі басшыға, әрі уәкілетті қызметкерге қолжетімді болады. Бұл өтінімдерді жедел өңдеуге және тіркеуді растау кезінде туындайтын кідірістердің алдын алуға мүмкіндік береді. Функционал тұрғылықты жері бойынша тіркеу қызметін онлайн форматқа көшіру барысында сервисі жеке және заңды тұлғалардың пайдалану тәжірибесі ескеріліп, «Ұлттық ақпараттық технологиялар» АҚ тарапынан іске асырылды. **Анар МАГЗУМОВА, «ҰАТ» АҚ Корпоративтік коммуникациялар департаменті.**

ҚАЗАҚСТАНДА ӘКІМШІЛІК ӘДІЛЕТ ЖӘНЕ ЗАҢ КӨМЕГІН КӨРСЕТУ ЖҮЙЕСІ ЖЕТІЛДІРІЛДІ

2025 ЖЫЛҒЫ 17 ЖЕЛТОҚСАНДА МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ КЕЙБІР ЗАҢНАМАЛЫҚ АКТИЛЕРІНЕ ӨКІМШІЛІК ӘДІЛЕТ, НОРМА ШЫҒАРУ ЖӘНЕ ЗАҢ КӨМЕГІН ҰЙЫМДАСТЫРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ БОЙЫНША ТҮЗЕТУЛЕР ЕНГІЗІЛГЕН ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЗАҢЫНА ҚОЛ ҚОЙДЫ.

Заң Қазақстан Республикасының Президенті 2022 жылғы 1 қыркүйекте Қазақстан халқына арналған «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам» атты Жолдауында берілген тапсырмаларды, сондай-ақ Жалпыұлттық іс-қимыл жоспары мен Қазақстан Республикасы Үкіметінің заң жобалау жұмыстарының жоспарын іске асыру шеңберінде әзірленді. Заң Мемлекет басшысының 2022 жылғы 1 қыркүйектегі «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам» атты Жолдауында берген тапсырмалары, сондай-ақ Жалпыұлттық іс-шаралар жоспары мен Қазақстан Республикасы Үкіметінің заң жобалау жұмыстарының жоспарын іске асыру шеңберінде әзірленді.

Қабылданған Заңның негізгі бағыттары: Азаматтардың құқықтарын қорғауды күшейту Негізгі жаңашылықтардың бірі жария-құқықтық даулардың жекелеген санаттарын Азаматтық процесілік кодексінен Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексіне көшіру болып табылады. Бұл мемлекеттік органдар қабылдаған нормативтік құқықтық актілер бойынша туындайтын дауларда азаматтар мен ұйымдардың құқықтары мен заңды мүдделерін неғұрлым тиімді қорғауға мүмкіндік береді. Істердің жекелеген санаттарын әкімшілік сот ісін жүргізу саласына көшіру бірқатар елеулі артықшылықтарға ие. Әкімшілік соттар жария-құқықтық дауларды қарауға маманданған және азаматтар мен мемлекеттік органдар арасындағы өзара қарым-қатынастардың ерекшелігін ескеретін іс жүргізу тетіктерін қолданады. Әкімшілік процесс шеңберінде сот істің мән-жайларын анықтауда белсенді рөл қағидатын ұстанады, бұл өтініш берушілердің құқықтары мен заңды мүдделерін неғұрлым тиімді қорғауды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Мұндай істерді Әкімшілік рәсімдік-процестік Кодекстің қағидалары бойынша қарау процесінің кедергілерді азайтуға, сот қорғауының қолжетімділігін арттыруға және бірыңғай құқық қолдану практикасын қалыптастыруға ықпал етеді, сондай-ақ заңға тәуелді нормативтік құқықтық актілердің заңсыз нормаларын неғұрлым жедел анықтау және жою үшін жағдайлар жасайды. Әкімшілік рәсімдерді жетілдіру Сонымен қатар, Заң азаматтар мен ұйымдар үшін олардың ашықтығы мен түсінігі арттыруға бағытталған әкімшілік рәсімдерді одан әрі оңайлатуды және ретке келтіруді көздейді. Әкімшілік актілерде не оларға қосымшаларда шағым берілуі мүмкін уәкілетті органдар немесе лауазымды адамдар, сондай-ақ тиісті шешімге шағымдану тәртібі мен мерзімдері міндетті түрде көрсетіледі. Әкімшілік рәсімдердің мерзімдерін есептеу ережелері нақтыланады, бұл уақыт шеңберін екіұшты түсіндіруді болдырмауға және құқық қолдану практикасының біркелілігін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Бұдан басқа, әкімшілік рәсімге қатысушының құқықтары мен заңды мүдделерін қозғайтын мәселелерді қарау кезінде оның қатысуын қамтамасыз етуге бағытталған тыңдау рәсімін өткізу тәртібі егжей-тегжейлі регламенттеледі. Жалпы алғанда, аталған өзгерістер әкімшілік актілердің сапасын арттыруға және құқықтық айқындықты нығайтуға ықпал етеді. Құқықтық жүйені және заң көмегін дамыту Өзгерістердің елеулі бөлігі құқықтық сараптама және норма шығару жүйесін кешенді түрде жетілдіруге, сондай-ақ құқықтық реттеудің сапасы мен заң көмегін көрсетуді қамтамасыз ететін институттарды дамытуға бағытталған. Нормативтік құқықтық актілерді дайындаудың барлық кезеңдерінде құқықтық сараптаманың рөлі күшейтіледі, бұл олардың Қазақстан Республи-

касының Конституциясы мен заңнамасына сәйкестігін, қолданыстағы құқықтық жүйемен үйлесімділігін және құқық қолдану практикасының бірізділігін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Норма шығару қызметінің әрбір кезеңінде нормативтік құқықтық актілер жобаларына құқықтық және ғылыми сараптама жүргізетін ғалымдар мен сарапшылардың қатысуы неғұрлым негізделген және сапалы нормативтік құқықтық актілерді қалыптастыруға ықпал етеді. Сонымен қатар, әділет жүйесі мен заң көмегін көрсету саласының негізгі қатысушылары болып табылатын адвокаттардың, нотариустардың, сот сарапшыларының және жеке сот орындаушыларының қызметін құқықтық реттеу жетілдіріледі. Қабылданған өзгерістер кәсіби стандарттарды арттыруға, біліктілік деңгейіне қойылатын талаптарды күшейту және кәсіптік қызметке қол жеткізу рәсімдерін жүйелеуге бағытталған. Заңнамада аттестаттау және кәсіби бағалау барысында неғұрлым объективті және стандартталған тәсілдер бекітіледі, бұл барлық үміткерлер үшін тең жағдайларды қамтамасыз етуге, субъективті факторлардың ықпалын азайтуға және тиісті рәсімдердің ашықтығын арттыруға мүмкіндік береді. Жалпы алғанда, аталған шаралар заң көмегінің сапасын арттыруға, құқықтық институттарға деген сенімді нығайтуға және кәсіби әрі жауапты заң қауымдастығын қалыптастыруға бағытталған. Заңның ережелерін іске асыру мемлекеттік басқарудың неғұрлым тиімді, ашық және азаматтарға бағдарланған жүйесін қалыптастыруға бағытталған. Қабылданған өзгерістер қоғамның мемлекеттік институттарға деген сенімін нығайтуға ықпал етіп, әділетті мемлекет құру жолындағы маңызды қадам болып табылады.

Қазақстан Республикасы Әділет министрлігі

Газет Қазақстан Республикасы Инвестициялар және Даму министрлігі Байланыс, Ақпараттандыру және Ақпарат комитетінде 2016 жылдың 21 қаңтарында тіркеліп, №15790-Г куәлігі берілген.

Ойыл
Меншік иесі: «Ойыл газеті» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі
Директоры-Редактор Серікбай Қойбағаров
Мекен-жайы: 030900, Ойыл селосы, Көжар көшесі, №69, 3 қабат
Байланыс телефоны: 8 (71332) 2-11-07.
Газетте жарияланған мақала авторының пікірін редакцияның көзқарасы қабыспайды. Суреттің сапасына редакция жауапты.

Газет аптасына бір рет шығады. Таралымы 1401 дана. Тапсырыс 313 Көлемі 1 баспа табақ, индекс 65525
«Хабар-Сервис» ЖШС-нің баспаханасында басылды. Ақтөбе қаласы, Ә. Смағұлов көшесі 9/2. Басылу сапасы жөнінде 400-400 телефонына хабарласуға болады.

«НАУРЫЗНАМАНЫҢ» ЕКІНШІ КҮНІ

ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ КҮНІНЕ ОРАЙ ОЙЫЛ АУДАНДЫҚ АУРУХАНАСЫНЫҢ АЛДЫНДА МЕРЕКЕЛІК ІС-ШАРАМЕН ЖАЛҒАСТЫ.

Ұлыстың ұлы күні – Өз-Наурыз мейрамы қарсаңында ұйымдастырылған бұл шараның басты мақсаты – ұлттық құндылықтарды ұлықтап, тұрғындар арасындағы ауызбіршілік пен мейірімділік қасиеттерін нығайту. Мерекелік думанның негізгі ұйытқысы ретінде Желтоқсан, Тәуелсіздік, Тапалов және Халел Досмұхамедов көшелерінің тұрғындары белсенділік танытты.

Салтанатты шараға арнайы қатысқан аудан әкімі Асқар Қазыбаев жиналған қауымды Наурыз мейрамымен құттықтап, бұл бастаманың қоғамдық келісімді нығайтудағы маңызын атап өтті. Мереке аясында қазақтың бай салт-дәстүрінен сыр шертетін театрландырылған көріністер қойылып, ұлттық ойындардан жарыстар ұйымдастырылды. Сонымен қатар, ақ дастарқан жайылып, келген жұртшылыққа ұлттық тағамдар мен Наурыз көже ұсынылды.

Қайырымдылық пен ізгілікті ту өткен бұл шара аудан жұртшылығына ерекше көтеріңкі көңіл-күй сыйлап, көшелердің ынтымағын паш етті. Аурухана маңында ұйымдастырылған шара ем алушылар мен медицина қызметкерлеріне де рухани қолдау болып, мерекенің мәнін аша түсті. Көпшіліктің ризашылығын алған игі шара ақсақалдардың батасымен түйінделді.

«ИП СЕБЕСЕ, ҰЛҚТЫҢ ҰЛЫ КҮНІ»

15 НАУРЫЗ-ҚАЙЫРЫМДЫЛЫҚ КҮНІНДЕ ШЕРНИЯЗ, МАСАТОВ, БЕРСИЕВ КӨШЕЛЕРІНІҢ ТҰРҒЫНДАРЫ МЕН «ШҰҒЫЛА» МӘДЕНИЕТ ЖӨНЕ ДЕМАЛЫС ОРТАЛЫҒЫ, АУДАНДЫҚ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ ЖӨНЕ ӨЛЕУМЕТТІК БАҒДАРЛАМАЛАР БӨЛІМІ, МАНСАП ОРТАЛЫҒЫ, ЖАСТАР РЕСУРС-ТЫҚ ОРТАЛЫҒЫ, ОРТАЛЫҚ КІТАПХАНАНЫҢ ҰЙЫМДАСТЫРУЫМЕН КӨРІСУ КҮНІ-АМАЛ МЕРЕКЕСІ ТОЙЛАНДЫ.

Мерекелік игі шарада Ойыл ауылдық округінің әкімі Р. Сағынғалиев жиылған жұртшылықты мерекелем құттықтады. Думанды шара бимен көркемделіп, келіндердің қалың көрерменге сәлем салуы, аналардың шашу шашып, халық өнін арнауынан бастау алып, ұлттық құндылықты дәріптеуге арналған көріністермен ұласып, өнерпаздар өнерімен өрілді. Орталық жанындпғы «Үкілі үміт» мүмкіндігі шектеулі жандар клубы мүшелері Г. Елекбаева мен А. Ахтанованың экоөнім-қолөнер бұйымдары көрме-аукционға түсіп, сатылып, аукционға және шараға үлес қосқан көше тұрғындарына «БАР-БЕРШОП» шаштаразының шаштаразшысы Б. Құлтеміров пен «Шахнұр» дөңгелек жөндеу орталығының иесі, көле тұрғыны А. Сисенғалиевтің демеушілігімен бір реттік қызмет көрсету сертификаттары табысталды. Көше тұрғыны, көпбалалы, жалғызбасты ана М. Сұлтановаға аудандық мәслихат депутаты, көше тұрғыны, жеке кәсіпкер Ө. Ақеділовтің демеушілігімен азық-түлік себетіне сертификаты табысталды. Шара ұлттық ойындармен жалғасып, жеңіске жеткен тұрғындарға «Ойыл-нан» шағын маркетінің иесі, жеке кәсіпкер, көше тұрғыны В. Қыстаубаеваның демеушілігімен сыйлықтар табысталды. Жиналған аудан тұрғындарына Наурыз көже мен ұлттық дәм дастарханы ұсынылды.

ТАСҚЫНҒА 2 ЖЫЛ. АУЫЛЫМ — МАҚТАНЫШЫМ!

Гүлденсе ауыл. Гүлденеміз бөріміз. Бейімбет Майлин.

Құбыладан соққан қызыл жел өткір-ақ. Бозбурку. Ауада дымқыл сыз бар. Қалың бұлт шығысқа қарай көшіп барады. Айнала телгей теңіз. Үйдей-үйдей сөңдерден көз сүрінеді. Әп-сәтте лап еткен жойқын су елді есеңгіретіп жіберді. Балалар мен қарттар бетон тұғырлы екі қабатты мектепті паналады. Ойылдан жеткізілген екі жігіт, құтқарушылар иегіне дейін су кешіп, моторсыз қайықты бірі сүйреп, екіншісі итеріп, жан беріп – жан алысып жүр. Ызғырық жел, толқын тулап қайық ырыққа көнбейді. Мектепке жете алмай қалғандарды қайыққа отырғызып, асау толқынмен арпалысып әлек, ескерткерден еш қайыр жоқ. Жастық жігер, қайсар мінез, отаншылдық рух бөріне төтеп берді, межелі жерге жеткізді. Өздерін аямаған, алапатпен арпалысқан қос Азамат ортамызда жүр. Қарапайым, міндетсінбейді, мақтанбайды. Өз міндеттерін абыроймен атқарғаны – жандарын жадыратады. Олар кімдер? Еңбектері еленді ме? Мақтамасақ та, есімдерімен мақтанып жүрелі! Аман жүріңдер, батырларым! Моторлы қайықтар таң ата келді. Ауылдан алты-жеті шақырымдағы тікұшаққа балалар мен қарттар жеткізілді. Тік ұшақтың ашы гүрілі, қаңғалақтарының қатты желі ауыл адамдарын тітіркендіріп жіберді. Ойыл селосы Балалар мен жасөспірімдер спорт мектебінің ашық аланды. Тікұшақтың гүрілі мен алапат желіне қарамай, ұшақ қонар қонабастан халық лап қойды. Жып-жылы ыстық құшақтар, шынайы ақ пейілдер, қуаныштың жастары, ілтипатпен қошемет, бауырлардың жан тебіренерлік жайдарлы жүздері бәрі-бәрі көз алдымызда. Сол сәттегі суреттерді жеткізу мүмкін емес, сөз алдымызда мәңгі сақталады. Рамазан айы еді. Ойыл халқы бірлік пен ынтымақтық, бауырмалдылық пен туыстықтың ерен үлгісін танытты. Балалар мен қарттарға түсік аса ұйымдастырып, бірнеше мекеме үздіксіз ауызашар берді. Такси жүргізушілер тегін қызмет көрсетті. Түрлі қоғамдық қорлар азық-түлік, киім-кешек, қажетті заттармен қамтемеледі. Ақшалай, малдай көмек берген-

дерге елдің алғысы шексіз. «Энергосистема» мекемесі бір ай тегін қызмет көрсетті. Ойыл аудандық газ шаруашылығы мекемесінің директоры Шоқан Қабироллаұлы мырза жаздық үйлерге газды тегін кіргізуге көмек берді. Құжаттарды тез арада дайындауға мүмкіндіктер жасады. Басшыларға халық риза. Президентіміздің бастамасымен, Қазақстан Халық Қоры құрылып, бизнесмендер көп қаражат құйды. Ауылымызда жаңа типтік жобадағы 130 үй салынды. Әр үйдің бағалану құны 30-34 млн. теңге. Жастар ұлу тасты 250-300 теңгеден сатып алып, зәулім жаз үйлер салып алды. Ауылымыз жаңарып, бірлігі жарасқан, ортақ мүддеге ұйысқан, бір-біріне қамқор, еңбекшіл жастарымыз өсіп келеді. Ауыл әкімі Әділбек Жансерікұлы қандай да болмасын істі ауылдағы Ақсақалдар алқасы, Қоғамдық кеңес мүшелерімен бірігіп шешеді. Жан-жақта жүрген ауыл жаныншыларын «Туған жерге - туынды тік!» акциясына шақыру керек. Бейімбет айтқандай, «Гүлденсе ауыл, гүлденеміз бөріміз!». Такси жүргізушілер қыста 700 теңгеден, жазда 500 теңгеден қатынайды. Жолымыз жөнделді, ауыл абаттандырылуда. Сіздерді қазмоын электр шамдары қарсы алады, ауыл көшелері асфальттануда. Жаңа балабақша, балалар ойнайтын орын, жаңа футбол алаңы салынды. Ауыл спортшының негізін қалаған, Ұлы Отан соғысының майдангері, ұстаз Дауылбай Ермаханов есімі ерекше ілтипатпен еске түседі. Орыс тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі бола жүріп, қысқы спорт шаңғыдан түрлі жарыстар ұйымдастырды. Ауыл балаларының жігерін ұштады. Амантай Қайыршаұлы трактормен су тасып, мұз айдынын жасап, хоккейден жарыс ұйымдастырды. Сәлімгерей Медетов, моряк, волейболдан, футболдан жүлдегерлер дайындады. Дене шынықтыру пәнінің мұғалімі Аманжол Кәдірұлы мен еркін күрес жаттықтырушысы Қазі Қажығалиұлының шөкірттері әлем чемпионатының жүлдегерлері атанды. Талғат Теңізбайұлы жекпе – жек спортынан Халықаралық турнирдің күміс жүлдегері, ҚР спорт ше-

бері Айтқали Ардақұлы – гір спортынан Әлем чемпионатының күміс жүлдегері. Азамат Талғатұлы – таэквондодан 2 дан, қара белбеу иегері. ҚР спорт шебері, 5 дүркін ҚР чемпионы, Бүкіләлемдік жарыс жеңімпазы (2007ж). Өмірзақ Орынбасарұлы, облыстық турнир жүлдегері, түйе палуан. Аманжол Мұқатайұлы – еркін күрестен республикалық турнир жүлдегері, Ринат Болтабекұлы – ұлттық ат спорты, аударыспақтан ерлер арасында облыс жеңімпазы, Республикалық біріншілік жүлдегері. Осы азаматтар – ауылымыздың мақтанышы, үлгі алар темірқазықтары. Эстафетаны ауыл жастары алға жалғастыра береді, бой түзейді. Облыс, республика, Әлемді бағындырған тарландарымыз – біздің мақтанышымыз. Ауылдың келіндері үлкендердің алдын кесіп өтпейді. Жастары жадырап сәлем береді, үлкен кісілерге қамқор болады. Бас қосуларда той, садақаларда келіндер иіліп шай құйса, құрдастары бірі қалмастан қызмет көрсетеді, ұйымшылдық танытады. Әйел жолдастар ер адамдардан бұрын тұрмайды, ер адамдарға жол береді. «Жұмада жақсылық жаса!» акциясы жанданып келеді. Тегін қызмет көрсету, тегін нан тарату қалыптасу жолында. Едіге Тілеу жұмада Ақтөбе қаласына қарттарды тегін алып барады, тегін алып келеді. Табиғаттың дүлей соққысына төтеп берген жастарымыз шындалып келеді. Міне, оған да екі жыл толыпты. Өткен күнде белгі бар. Ұйқысыз түндер. Палаткалардағы суық төсек, құлаған үй, қора-қопсы бәрі артта қалды. Барымызды бағалай білейік. Бұлт артынан Күн шықты. Табиғат – Ананың ескертуінен сабақ алып, бағытымызды түзулеуіміз керек. Бір-біріңді бағалай біліңдер, сыйласыңдар, жақсылық жасаңдар. Жапондықтар, біздер сияқты, тағдырдың ащы тауқыметін тартқан халық. Өте сыпайы, сабырлы, жылы жүзбен бір-біріне иіліп тұрады. Бірлік, ынтымақ пейішке апарайды. Еліміз аман, жұртымыз тыныш болғай. Тәуелсіздік Туы биіктерде желбіресін!

Саламат ШАҢҒАЛА, Білім саласының ардагері.

Қадірменді “Ойыл” газетінің оқырмандары!

ЖШС-нің ұжымы сіздерге асқақ абырой, әрбір отбасына ынтымақ пен береке тілей отырып, өз қызметтерімізді сіздерге ұсынамыз.

Кітап адамды ізгілік пен ізеттілікке, адамгершілікке баулиды, теріс ойдан, жан баласына жат қылықтардан ада қылады. Кітапты жаныңызға серік етсеңіз, бұл өмірде ұтылғаннан гөрі ұтатын жақтыңыз көп боларына сеніміміз мол.

Кітаптың ерекшелігі, оқыған уақиға, суреті көз алдыңызда ғана емес, санаңызда сақталып, жатталып қалады.

Қазір заманауи технологиялар дамығанымен олардағы ақпараттар мен әңгімелер көп адамның санасында жатталып қалмайды. Әсіресе белгілі ақын – жазушылардың туындылары, ізденімпаз азаматтардың жазған естеліктері, шежіре-кітаптар, өлеңдер мен мақалалар қағаз бетіне түскенде ғана көптің көңілінде қалады, жадысынан жоғалмайды. Сондықтан өз еңбектеріңіз бен ізденіп жазған материалдарыңыз болатын болса және оны жарыққа шығарғыңыз келсе, “Хабар-Сервис” ЖШС-ның қызметіне жүгініңіз.

Біздің баспаханамыздың өзгелерден артықшылықтары:

- Үздіксіз жұмыс және алдын ала жоспарлау.
- Сапалы және жылдам қызмет.
- Кәсіби және жауапкершілігі мол команда.
- Тың идеялар мен ұсыныстар.
- Қолжетімді баға.

«Хабар-Сервис» ЖШС атқарушы директоры Ж.Жұбанов

Міне, Ұлыстың Ұлы күні – Өз Наурыз мерекесіне де келіп жеттік. Наурыз – жыл басы! Бірліктің, ынтымақтың, ырыс пен берекенің белгісі. Жадыраған көктемнің шауқты күндерін ала келетін тамаша мейрам! Наурыз құтты болсын! Ақ мол болсын” деген ақжарма тілектер айтылады. Күн мен түннің теңелетін айы. Жер-ана тұрленіп, табиғат та жасарып, жаңара түскендей әсерге бөленеді. Осы ерекше күні “Хабар-Сервис”

“ Наурыз - жаңа күннің, жаңа бастамалардың, жаңа жетістіктердің жаршысы!

Ақтөбе қаласы, Смағұлов көшесі 9/2, “Хабар-Сервис” ЖШС-гі
Тел.: 8-700-400-7545, 8 (7132) 400-400, 545-545, 8-775-740-4962
Эл.почта: info.khabar@mail.ru

ТУБЕРКУЛЕЗДІҢ АЛДЫН АЛУ — ӘР АДАМНЫҢ ДЕНСАУЛЫҒЫНА ЖАУАПКЕРШІЛІК

ТУБЕРКУЛЕЗ – ЖҰҚПАЛЫ АУРУЛАРДЫҢ ІШІНДЕ КЕҢ ТАРАЛҒАН ДЕРТТЕРДІҢ БІРІ. АУРУДЫҢ ҚОЗДЫРҒЫШЫ – MYCOBACTERIUM TUBERCULOSIS БАКТЕРИЯСЫ. КӨБІНЕСЕ ӨКПЕНІ ЗАҚЫМДАЙДЫ, АЛАЙДА ӨКПЕДЕН ТЫС ТҮРЛЕРІ ДЕ КЕЗДЕСЕДІ.

Мұндай жағдайда лимфа түйіндері, сүйек, бүйрек және басқа да ағзалар зақымдануы мүмкін.

Эпидемиологиялық жағдай
Медициналық қызметтің мәліметі бойынша есепті кезеңде балалар арасында өкпеден тыс туберкулездің 2 жағдайы (лимфа түйіндерінің туберкулезі, көз туберкулезі), ал ересектер арасында 3 жағдайы тіркелді. Бұл көрсеткіштер профилактикалық жұмысты күшейтудің және халықтың ауру белгілеріне сергек қарауының маңыздылығын көрсетеді. Әрбір анықталған жағдай дәрігерлердің бақылауына алынып, науқаспен байланыста болған адамдар тексеруден өткізіліп, тиісті ем тағайындалады.

Ауру қалай жұғады?
Туберкулездің негізгі жұғу жолы – ауа-тамшы жолы.

Ауру адам жөтелгенде, түшкіргенде немесе сөйлегенде инфекция таралады. Өкпеден тыс түрлері тікелей ауа арқылы жұқпайды, бірақ дер кезінде анықтап, емдеуді талап етеді.

Негізгі белгілері
Төмендегі белгілерге назар аудару қажет:

- 2–3 аптадан ұзаққа созылған жөтел;
 - дене қызуының көтерілуі;
 - түнгі тершеңдік;
 - әлсіздік;
 - салмақ жоғалту;
 - лимфа түйіндерінің ұлғаюы.
- Осындай белгілер байқалса, дереу дәрігерге қаралу қажет.

АЛДЫН АЛУ ЖӨНЕ БАҚЫЛАУ ШАРАЛАРЫ
Вакцинация
БЦЖ екпесі балаларды туберкулездің ауыр түрлерінен қорғайды және перзентханада жүргізіледі.

Уақтылы тексеру
Балаларға туберкулиндік сынама жасалады, ал ересектер жыл сайын флюорографиялық тексеруден өтуі тиіс.

Балаларды сауықтыру
Балалардың денсаулығын нығайту және аурудың алдын алу мақсатында аурумен қарым – қатынаста болған балаларды арнайы мекемелерде сауықтыруға жіберіледі. Соның ішінде «Курайлы» мектеп-интернаты балаларды сауықтыру және медицина-

лық бақылаумен қамтамасыз етеді.

Байланыста болған отбасылармен жұмыс

Науқаспен қарым-қатынаста болған отбасылар медициналық қызметкерлермен белсенді ынтымақтастықта болуы қажет: уақтылы тексеруден өту, дәрігердің нұсқауларын орындау және үй жағдайында санитарлық талаптарды сақтау – аурудың таралуын болдырмаудың маңызды бөлігі.

Салауатты өмір салты

Дұрыс тамақтану, күн тәртібін сақтау, зиянды әдеттерден бас тарту және иммунитетті нығайту – туберкулездің алдын алудың тиімді жолдары.

Қорытынды

Туберкулез – дер кезінде анықталса, толық емделетін ауру. Алдын алу шараларын сақтау, тұрақты тексеруден өту және мамандардың ұсынымдарын орындау – әр адамның денсаулығын қорғаудың кепілі. Өз денсаулығыңызға жауапкершілікпен қарап, жақындарыңызды қорғаңыз.